

Jacques Lacan

Propozicija z dne 9. oktobra 1967 o psihoanalitiku Šole¹

Pred branjem propozicije poudarjam, da jo je treba razumeti na osnovi mojega že prebranega ali ponovno prebranega članka »Situacija psihoanalize in formacija psihoanalitika leta 1956« (strani 459–486 mojih *Spisov*).²

Šlo bo za strukture, ki so utrjene v psihoanalizi, in za jamčenje njihovega izvrševanja pri psihoanalitiku.

To se ponuja naši Šoli po dovolj dolgi dobi delovanja organov, ki so zasnovani na omejevalnih načelih. Novosti uvajamo le v delovanje. Drži, da s tem nastopi rešitev problema psihoanalitičnega Društva.

Ta rešitev se nahaja v razlikovanju med hierarhijo in *gradusom*.

Ta konstruktivni korak bom proizvedel na začetku letošnjega leta:

- 1) ga bom proizvedel – vam ga bom pokazal;
- 2) vas dejansko postavil v položaj, da boste proizvedli njegov aparat, ki mora ta korak reproducirati v teh dveh pomenih.

Spomnimo najprej na obstoječega.

Najprej načelo: psihoanalitik se avtorizira le sam. To načelo je vpisano v izvirna besedila Šole in odloča o njegovem položaju.

Vendar pa to ne izključuje jamstva Šole, da analitik izhaja iz njene formacije.

Šola lahko to stori na svojo lastno pobudo.

¹ Prevedeno po: Jacques Lacan, »Proposition du 9 octobre 1967 sur le psychanalyste de l'École«, v: *Autres écrits*, Seuil, Pariz 2001, str. 243–259. Sicer obstajata dve verziji »Propozicije«. Prva je bila prebrana dne 9. oktobra 1967 pred analitiki Pariške freudovske Šole in je bila objavljena aprila 1978 v zbirki »Analytica« kot dodatek 13. številke revije *Ornicar?* (ponatis v: *Autres écrits*, op. cit., str. 575–591). Ta propozicija že obstaja v slovenskem prevodu: »Propozicija z dne 9. oktobra 1967«, v: *Problemi*, št. 4/5, letnik 1983, Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana, str. 90–97. Pričujoči prevod prinaša drugo verzijo »Propozicije«, ki jo je Lacan spisal za objavo v reviji *Scilicet*, št. 1, Seuil, Pariz 1968, str. 14–30. [Če ni drugače označeno, so vse opombe v tekstu uredniške oziroma prevajalske.]

² Cf. J. Lacan, »Situation de la psychanalyse et formation du psychanalyste en 1956«, v: *Écrits*, Seuil, Pariz 1966, str. 459–491.

In analitik lahko zahteva to jamstvo, kar gre lahko v tem primeru le še dlje: postati odgovoren za napredek Šole, postati psihoanalitik po svojem lastnem izkustvu.

S tega vidika ugotovimo, da tema dvema oblikama odslej odgovarjata:

I. AME oziroma analitik član Šole,³ ki ga konstituira preprosto dejstvo, da ga Šola priznava za psihoanalitika, ki se je dokazal.

To je prvo jamstvo, ki prihaja s strani Šole. Pobudo zanj da Šola, v katero je nekdo v osnovi sprejet le z delovnim projektom in ne glede na provenienco ali kvalifikacije. Analitik-praktik je v njej najprej registriran na enak način, kot je vanjo vpisan zdravnik, etnolog in *tutti quanti*.

II. AE oziroma analitik Šole,⁴ ki mu pripisujemo, da spada med tiste, ki lahko pričajo o ključnih problemih na vitalnih točkah, na katerih se nahajajo za analizo, zlasti kolikor tudi sami delajo na njih ali si jih vsaj prizadevajo rešiti.

To mesto implicira, da se ga hoče zasesti: a na njem je lahko nekdo samo, kolikor ga je dejansko, če že ne formalno zahteval.

Dokazano je torej, da lahko Šola jamči analitikovo razmerje do formacije, ki jo nudi.

Lahko jamči in odslej tudi mora jamčiti.

Tu nastopi pomanjkljivost, pomanjkanje inventivnosti, da bi izpolnili dolžnost (s katero se ponašajo obstoječa društva) tako, da bi našli do nje druge poti, ki se izognejo neprijetnostim (in škodi) ureditve teh društev.

Idejo, da je za določitev *gradusa* nujno ohraniti podobno ureditev, je mogoče pobrati med njenimi nelagodnimi učinki. Toda to nelagodje ni zadostno opravičilo za ohranjanje ideje. Še manj njene praktične vrnitve.

Šola implicira, da obstaja pravilo *gradusa*, in to še bolj zanesljivo kot v društvu. Kajti konec koncev ni v društvu, ki ima le znanstvene interese, nobene potrebe po tem.

Vendar pa je v sami formaciji psihoanalitika v igri neko realno. Vztrajamo, da naj obstoječa društva temeljijo na tem realnem.

Izhajamo tudi iz precej očitnega dejstva, da je Freud hotel, da so takšna, kakršna so.

Nič manj očitno – in za nas razumljivo – ni dejstvo, da to realno izzove svoje lastno nepoznavanje in da celo proizvaja svojo sistematično negacijo.

³ V izvirniku: *analyste membre de l'École*, AME. Inicialke ostajajo v originalu.

⁴ V izvirniku: *analyste de l'École*, AE. Inicialke ostajajo v originalu.

Jasno je torej, da je Freud tvegal določen postanek. Morda celo več: da je v njem videl edino možno zavetje, da bi se izognil uničenju izkustva.

Ni moj privilegij, da se spopadamo z vprašanjem, ki je bilo postavljeno na ta način. Vsaj za analitike Šole velja, da je to sama posledica izbire Šole.

V njej so zbrani zato, ker s svojim glasovanjem niso hoteli sprejeti tega, kar si je prizadevalo odstraniti: čisto in preprosto preživetje poučevanja, namreč Lacanovega poučevanja.

Kdor koli je kje drugje vztrajal, da je šlo za formacijo analitikov, je lagal. Zadoščalo je namreč glasovanje v smislu, kot ga je želela IPA, da bi si s polno paro pridobil svoj vstop in za kratek čas blagoslov okrajšave *made in English* (ne bomo namreč pozabili na *French group*). Moji analizirani, kot se reče, so bili in bi bili še vedno posebej dobrodošli, če bi lahko to pripeljalo do mojega utišanja.

Vsakogar, ki je pripravljen poslušati, na to vseskozi opominjajo.

Skupini, ki ji je bilo moje poučevanje dovolj dragoceno in dovolj bistveno, da je vsakdo po svoji lastni presoji označil, da ima rajši njegovo ohranitev kot pa ponujene ugodnosti – pri čemer ni bilo mogoče ničesar predvideti, tako da sem po tem glasovanju prekinil svoj seminar, čeprav tudi sam nisem mogel ničesar predvideti –, tej skupini, ki ji potegnili kratko, sem torej ponudil ustanovitev Šole.

Vrednost zastavka se kaže v izbiri, ki je bila za tiste, ki so tu, odločilna. Obstaja lahko takšen zastavek, ki je nekaterim tako pomemben, da je zanje bistven, namreč moje poučevanje.

Če je omenjeno poučevanje zanje brez tekmeča, potem to velja za vse, kar dokazujejo tisti, ki se drenjajo na njem, ne da bi za to plačali ceno, pri čemer je ostalo zanje odprto vprašanje dobička, da jim ostaja dovoljeno.

Brez tekmeča tu ni ocena, temveč dejstvo: nobeno poučevanje ne govori o tem, kaj je psihoanaliza. Drugod si izrecno prizadevajo le za njegovo konformnost.

Obstaja solidarnost med okvaro in celo deviacijami, ki se izražajo v psihoanalizi, in hierarhijo, ki vlada v njej – in ki jo, kot nam bodo priznali, dobrohotno označujemo kot kooptacijo modrecev.

Razlog za to je, da ta kooptacija spodbuja vrnitev k statusu prestiža in narcistično moč poveže s kompetitivno zvižanostjo – ta vrnitev okrepi odpadništvo, ki si ga prizadeva didaktična psihoanaliza likvidirati.

Ta učinek meče senco na psihoanalitično prakso, saj se za njen zaključek, objekt in sam cilj izkaže, da jih vsaj po pol stoletja nepretrganega izkustva ni mogoče artikulirati.

Če hočemo to popraviti, moramo prepoznati pomanjkljivost, ki sem jo nakažal, in je ne smemo prikrivati.

Vendar pa moramo iz te pomanjkljivosti potegniti manjkajočo artikulacijo.

Ta artikulacija zgolj potrdi, kar sicer najdemo povsod in kar je znano že od nekdanj, namreč da za izpolnitev dolžnosti ne zadošča njena očitnost. Udejanjiti jo je mogoče s pomočjo njene zevi, kar se zgodi vsakokrat, ko najdemo način, kako jo uporabiti.

Da bi vas v to vpeljal, se bom oprl na dva momenta povezave tega, čemur bom za tukajšnji namen rekel psihoanaliza v ekstenziji, namreč vse, kar povzema funkcija naše Šole, kolikor psihoanalizo predstavlja svetu, in psihoanaliza v intenziji, namreč didaktika, kolikor ne pripravi zgolj njenih operatortjev.

Dejansko se pozablja razlog, zakaj je tako pomembna – psihoanalizo namreč vzpostavi kot izvirno izkustvo, saj jo potisne do točke, ki predstavlja njeno končnost, s čimer omogoči naknadnost [*après-coup*], ki je, kot je znano, njen radikalni časovni učinek.

To izkustvo je treba nujno ločiti od terapije, ki psihoanalize ne izkrivlja le z zrahljanjem njene doslednosti.

Dejansko moram ugotoviti, da ni nobene druge možne definicije terapije, kot je obnovitev prvotnega stanja. Definicija, ki jo je v psihoanalizi ravno nemoogoče postaviti.

Da sploh ne govorim o *primum non nocere*, ki je spremenljiv, saj ga kot *primum* ni mogoče določiti na začetku: kaj pomeni izbira nekomu ne škoditi! Poskusite. V tem primeru je preveč enostavno poljubnemu zdravljenju pripisati zasluge, da ničemur nismo škodili. Ta izsiljena poteza je zanimiva le zato, ker nedvomno izvira iz logične neodločljivosti.

V preteklosti [*temps révolu*] je mogoče najti čas, v katerem je šlo za to, da ne bi škodili bolezenski entiteti. Toda zdravnikov čas je za ta potek [*révolution*] zainteresiran bolj kot se temu verjame – vsekakor je postala zahteva, kaj naredi neko poučevanje za medicinsko ali ne, bolj negotova. Digresija.

Naši točki povezave, na katerih morajo delovati naši organi za jamstvo, sta znani: gre za začetek in konec psihoanalize, tako kot pri šahu. K sreči sta ti točki najbolj eksemplarični za njeno strukturo. Ta sreča se mora navezovati na to, čemur pravimo srečanje.

Na začetku psihoanalize je transfer. In sicer po milosti tistega, ki mu bomo že v izhodišču rekli psihoanalizant.⁵ Ni nam treba pojasniti, kaj ga pogojuje. Vsaj ne tu. Na začetku je psihoanalizant. Toda kaj to pomeni?

⁵ Čemur se ponavadi z anticipacijo reče psihoanalizirani. [*Op. J. Lacan.*]

Čudi me, da ni nihče nikoli pomislil, da bi mi na podlagi določenih izrazov moje doktrine očital, da transfer že sam po sebi ugovarja intersubjektivnosti. To celo obžalujem, saj ni nič bolj res: spodbija jo, je njen kamen spotike. Poleg tega je bil moj prvotni predlog v zvezi s tem, kaj od intersubjektivnosti implicira raba govora, namenjen vzpostavitvi ozadja, na katerem je mogoče opaziti nasprotno. Dejal bi, da je bil ta izraz eden od mnogih načinov, če se mi ne bi vsiljeval, kako opisati domet transferja.

In ker je treba upravičiti svoj akademski zastavek, se nato pollaščajo tega izraza, ki naj bi imel – nedvomno zato, ker sem ga uporabil – nadnaravno moč. Toda vsakdo, ki me bere, lahko opazi »z rezervo«, s katero uveljavljam to referenco za koncepcijo psihoanalize. To spada med izobrazbene koncesije, ki sem se jim moral posvetiti zaradi konteksta neverjetnega ignorantstva, v katerem sem moral podajati svoje prve seminarje.

Ali je zdaj mogoče dvomiti, da če tisto, kar nam razkrije nezavedno, navežemo na subjekt *cogita* in definiramo razliko med imaginarnim drugim, ki se mu po domače reče mali drugi, ter krajem operacije govornice, ki je postavljena kot veliki Drugi, da s tem že dovolj nakažem, da noben subjekt ne more predpostaviti drugega subjekta – kolikor je treba ta izraz dejansko vzeti od Descartesa? Dejstvo, da Descartes potrebuje Boga oziroma bolj resnico, ki mu jo pripiše, da se subjekt postavi pod isto pregrinjalo, ki pokriva varljive človeške sence – in da Hegel, ki ga povzame, postavi nemožnost soobstoja zavesti [*des consciences*], kolikor gre za subjekta, ki je obljubljen vednosti –, ali to ne zadošča, da izpostavimo težavo, ki ji ponuja rešitev natanko naša slepa ulica, namreč slepa ulica subjekta nezavednega – kdor jo seveda zna formulirati?

Drži, da tukaj Jean-Paul Sartre, ki je sposoben ugotoviti, da ta rešitev ni boj na življenje in smrt, ker subjekta ni mogoče uničiti in ker je ta boj tudi pri Heglu predpostavljen že ob njegovem rojstvu, za zaprtimi vrati razglasi fenomenološki izrek: to je pekel. A ker je mogoče strukturno dokazati, da to ne drži, saj pojav jasno kaže, da se lahko strahopetnež, če ni nor, čisto dobro privadi na pogled, ki zre vanj, ta izrek dokazuje tudi, da obskurantizem ni pogrnil svoje mize le za desničarske gostije.

Subjekt, za katerega se predpostavlja, da ve, je za nas osnova, na kateri se artikulira vse, kar zadeva transfer. Toda njegovi učinki uidejo, če jih skušamo zgrabiti s precej nerodnimi kleščami *pun*, ki gre od potrebe ponavljanja do ponavljanja potrebe.

Nadnaravna moč intersubjektivnosti bo tu pokazala svojo bistrournost in vprašala: subjekt, predpostavljen s strani koga, če ne nekega drugega subjekta?

Molimo za Aristotelov spomin, za kapljo kategorij, da bi tega subjekta očistili subjektivnega! Subjekt ničesar ne predpostavlja, temveč je predpostavljen.

Kot učimo, je predpostavljen z označevalcem, ki ga zastopa za neki drugi označevalec.

Zapišimo predpostavljeno tega subjekta kot se spodobi in postavimo vednost na njeno mesto zraven predpostavke:

$$\frac{S \longrightarrow S^a}{s(S^1, S^2, \dots S^n)}$$

V zgornji vrsti prepoznamo označevalec S transferja, se pravi subjekta z nje - govo implikacijo označevalca, za katerega bomo rekli, da je poljuben, se pravi, da predpostavlja partikularnost le v (vedno dobrodošlem) Aristotelovem pomenu, in ki zato predpostavlja tudi druge reči. Če ga je mogoče imenovati z lastnim imenom, to ni zato, ker bi se odlikoval z vednostjo, kot bomo videli v nadaljevanju.

Pod prečko, ki pa je reducirana na predpostavljajočo ped prvega označevalca, je s, ki zastopa subjekta, ki sledi iz tega in ki v oklepaju implicira po predpostavki prisotno vednost označevalcev v nezavednem, pomen, ki stoji na mestu zdaj še latentnega referenta v tem trojnem razmerju, ki ga povezuje s parom označevalca-označenec.

Opaziti je mogoče, da če psihoanaliza sestoji v ohranjanju situacije, dogovorjene med dvema partnerjema, ki se vanjo umeščata kot psihoanalizant in psihoanalitik, se lahko razvije le za ceno tretje komponente, ki je označevalec, vpeljan v diskurz, ki se z njim vzpostavi, in ki ima ime: subjekt, za katerega se predpostavlja, da ve – kar ni umetna, temveč posrečena tvorba, ki je nekako ločena od psihoanalizanta.

12

Ugotoviti moramo, kaj psihoanalitika kvalificira, da odgovori na to situacijo, za katero vidimo, da ne zajema njegove osebe. Ne le, da subjekt, za katerega se predpostavlja, da ve, dejansko ni realen, temveč nikakor ni nujno, da mu subjekt, ki je v konjunkturi aktiven, psihoanalizant (ki sprva edini govori), to sploh pripiše.

Ne le, da ni nujno, temveč ponavadi sploh ni res: kar dokazuje začetna faza diskurza, v kateri se analizant prepriča [*s'assurer*], da obleka psihoanalitiku ne pristaja – zavarovanje [*assurance*] proti bojazni, da bi vanjo, če lahko tako rečem, prezgodaj položil svoje gube.

Za nas je tu pomemben psihoanalitik v njegovem razmerju do vednosti predpostavljenega subjekta, ki ni drugotno, temveč neposredno.

Jasno je, da o predpostavljene vednosti nič ne ve. S^q v zgornji vrsti nima nobene zveze z verigo S v drugi vrsti in se lahko tam znajde le s srečanjem. To dejstvo lahko izpostavimo in z njim pojasnimo nenavadnost Freudovega vztrajanja, ki nam predlaga, da se vsakega novega primera lotimo tako, kot da se iz njegovih prejšnjih dešifriranj ne bi nič naučili.

Vendar pa to psihoanalitika nikakor ne avtorizira, da se zadovolji z vednostjo, da nič ne ve, saj gre ravno za tisto, kar mora vedeti.

Kar mora vedeti, je mogoče začrtati na podlagi istega razmerja »z rezervo«, po katerem deluje vsaka logika, ki je vredna tega imena. To ne pomeni nič »posebnega«, vendar pa se artikulira v tako strogo verigo črk, da se ne-vedeno, pod pogojem da ne zgreši niti ene same, vzpostavi kot okvir vednosti.

Osupljivo je, da s tem nekaj odkrijemo, na primer transfinitna števila. Kaj je bilo z njimi *prej*? Tu merim na njihovo razmerje do želje, ki jim je dala konsistenco. Splača se nam pomisliti na Cantorjevo avanturo, ki sicer ni bila povsem brezplačna, če hočemo predlagati red, tudi če ni transfiniten, v katerega se umešča psihoanalitikova želja.

Ta situacija v nasprotni obliki pojasni očitno lahkotnost, s katero se na vodilne položaje v obstoječih družtvih postavlja ljudi, ki jim je dejansko treba reči ničle [*néants*]. Da se razumemo: ni pomemben način, kako se te ničle krasijo za zunanost (diskurz o dobroti?), niti disciplina, ki jo predpostavlja praznina, ki se ohranja v notranjosti (ne gre za neumnost), pač pa gre za to, da to ničnost (vednosti) priznavajo vsi in da je, če lahko tako rečem, običajni objekt za podrejene in razširjen način njihovega cenjenja Nadrejenih.

Razlog za to je mogoče najti v zmedi glede ničle [*zéro*], kjer ostajamo v polju, v katerem ta zmeda ni sprejemljiva. Nikogar v *gradusu* ne zanima poučevanje tega, kaj praznino razlikuje od ničla, kar vendarle ni isto – niti orientacijsko znamenje za merilo, ki izvira iz nevtralnega elementa, ki ga implicira logična skupina, kot tudi ne ničevost nekompetence kot posledica nezaznamovane naivnosti, na podlagi česar bi nastopilo toliko reči.

Da bi se postavil po robu tej pomanjkljivosti, sem proizvedel notranjo osmico in nasploh topologijo, na katero se opira subjekt.

Član Šole mora v takšnih študijah razpolagati s prevlado, ki jo lahko opazite v zgoraj proizvedenem algoritmu, ki pa ostaja tudi v primeru, če je kdo ne pozna, manifestna vsepovsod: tako v psihoanalizi v ekstenziji kot v psihoanalizi v intenziji – prevlada tega, čemur bom rekel tekstualna vednost in jo zoperstavil referenčnemu pojmu, ki jo maskira.

Ni mogoče reči, da je psihoanalitik ekspert za vse objekte, ki jih govornica ne le ponudi vednosti, temveč jih je najprej postavila v svet realnosti, realnosti medčloveške eksploatacije. To bi bilo sicer dobro, vendar v resnici ne seže prav daleč.

Tekstualna vednost ni bila odveč, saj je navdihovala logiko, od katere se lahko na svoje presenečenje nekaj nauči tudi naša logika (govorim o srednjeveški logiki), in ni ji škodilo, da se je znala soočiti z razmerjem subjekta do Razodetja.

Če je postala njena religiozna vrednost za nas nepomembna, zato še ne smemo zanemariti njenega učinka v strukturi. Neizpodbitno dejstvo je, da se konsistenca psihoanalize nahaja v Freudovih tekstih. Vemo, kaj teksti, od Shakespeara do Lewisa Carrolla, prispevajo k njegovi genialnosti in k njegovim nadaljevalcem.

Natanko to je polje, v katerem se razločuje tisti, ki ga je treba pripustiti k njegovemu študiju. Iz tega polja so potegnili svojo moč tudi sofist, talmudist, pravljicar in pesnik, in to moč vselej bolj ali manj nerodno pridobivamo tudi za našo lastno rabo.

Dejstvo, da mu Lévi-Strauss v svojih mitologikah podeli njegov znanstveni status, nam pomaga, da iz njega tudi sami naredimo prag za našo selekcijo.

Spomnimo na vodilo, ki ga daje moj graf analizi, in na artikulacijo želje, ki se izolira v instancah subjekta.

S tem izpostavimo identičnost tukaj navedenega algoritma s tistim, kar je v *Simpoziju* označeno kot *ἀγαλμα*.

Kje je to izraženo bolje kot tu, kjer to pove Alkibiad, da se namreč pasti tran - sferne ljubezni končajo šele, ko dobijo tisto, za kar Alkibiad misli, da tiči v Sokratovi nevšečni podobi?

Toda kdo bolje od Sokrata ve, da vsebuje zgolj pomen, ki ga ustvari z ohranjanjem tega nič, kar mu omogoča, da Alkibiada napoti na navzočega naslovnika njegovega diskurza, ki je (kot po naključju) Agaton: naj vas to nauči, da če ste obsedeni s tistim, kar vas zadeva v psihoanalizantovem diskurzu, potem še niste na tej točki.

Toda ali je to, da je psihoanalizant tu identičen z *ἀγαλμα*, s to prečudovito rečjo, ki nas kot tretjega v Alkibiadu zaslepi, tudi že vse? Ali ni to za nas priložnost, da v tem vidimo izolacijo čistega vidika subjekta kot prostega razmerja do označevalca, iz katerega se izolira želja po vednosti kot želja Drugega?

Tako kot vsi ti posebni primeri, ki tvorijo grški čudež, nam tudi ta predstavi le zaprto Pandorino skrinjico. Odprta skrinjica je psihoanaliza, ki pa je Alkibiad ni potreboval.

S tem, čemur sem rekel konec partije, smo – končno – v središču naše nocojšnje teme. Zaključek psihoanalize, ki se ji odveč pravi didaktična, je dejansko prehod psihoanalizanta v psihoanalitika.

Naš namen je, da vzpostavimo enačbo tega prehoda, katere konstanta je $\acute{\alpha}\gamma\alpha\lambda\mu\alpha$.

Psihoanalitikova želja je njegovo izjavljanje, ki lahko deluje le, če pride želja v njem na mesto x : samega tega x , katerega rešitev psihoanalizantu izroči njegovo bit in katerega vrednost se zaznamuje ($-\phi$), zev, ki jo označujemo kot funkcijo falosa, ki jo je treba izolirati v kastracijskem kompleksu, ali (a) kot objekt, ki jo zamaši in ki ga prepoznamo v funkciji, ki se ji približamo s predgenitalno relacijo. (Natanko to relacijo Alkibiadov primer ukinja: v tem je pomen Hermesove pohabe.)

Tako skrajšana struktura vam omogoči, da si ustvarite idejo, kaj se zgodi na koncu transferne relacije, namreč: ko se je razrešila želja, ki je psihoanalizanta podpirala v njegovi operaciji, si na koncu ne želi več stati za svojo odločitvijo [*lever l'option*], se pravi za ostankom, ki z določanjem njegovega razcepa povzroči, da odpade od svoje fantazme in ga destituira kot subjekta.

Ali ni to velika skrivnost, ki jo moramo obdržati zase in na kateri kot psihoanalitiki utemeljujemo svojo zadostnost, medtem ko se blaženost ponuja onstran tega, kjer jo tudi sami pozabimo?

Ali je ne bi razglasili in s tem amaterjem odvzeli pogum? Subjektivna destitucija je vpisana na vstopnici..., ali s tem ne zbudimo groze, ogorčenosti, panike in celo zločina, zagotovo pa ponudimo izgovor za načelni ugovor?

Če naredimo iz tistega, kar je od naše biti nepogrešljivo, zgolj prepoved, se izpostavimo vrnitvi usode prekletstva. Spomnimo na lacanovsko ugotovitev, da se tisto, kar je zavrnjeno v simbolnem, zopet pojavi v realnem, namreč v realnem znanosti, ki subjekta destituira čisto drugače v našem obdobju, ko zaradi tega izgublja glavo le njeni najodličnejši privrženci, kot je Oppenheimer.

15

Tu odstopamo od tega, kar nas dela odgovorne, namreč od pozicije, v kateri sem utrdil psihoanalizo v njenem razmerju do znanosti, se pravi izvlečenje resnice, ki ji odgovarja v izrazih, s katerimi nam je prepuščen ostanek glasov.

S katerim izgovorom ščitimo to zavrnitev, ko pa je dobro znano, katera brezbržnost varuje tako resnico kot subjekte, in ki se s tem, ko drugim obljubi prvo, dotakne le tistih, ki so ji že blizu. Govoriti o subjektivni destituciji ne bo nikoli ustavilo nedolžnega, katerega edini zakon je njegova želja.

Izberemo lahko samo med soočenjem z resnico ali osmešenjem naše vednosti.

To debelo senco, ki pokriva stik, s katerim se tu ukvarjam, namreč stik, kjer psihoanalizant preide v psihoanalitika, lahko razprši naša Šola.

V tem delu, ki ga ne morem opraviti sam, saj je do njega mogoče pristopiti s psihoanalizo, nisem prišel dlje kot vi.

Tu se moram zadovoljiti z njemu predhodnim prebliskom ali dvema.

Kako ne bi spomnili – kar je v našem krogu končno naredil Mannoni –, da je na izvoru psihoanalize psihoanalitik Fliess, se pravi šarlatan, ščegetalec nosu, možakar, ki se mu moško in žensko načelo hočeš nočeš razkrije v številkah 21 in 28, skratka vednost, ki jo psihoanalizant, scientist Freud, kot pravijo usteca duš, odprtih za ekumenizem, zavrže z vso silo prisege, ki ga veže na program Helmholtza in njegovih pristašev.

Dejstvo, da je bil ta članek izročen reviji, ki skoraj ni dovolila, da se izraz »subjekt, za katerega se predpostavlja, da ve«, pojavi drugače kot zgubljen sredi ene strani, ničesar ne odvzame vrednosti, ki jo lahko ima za nas.

Z opozorilom na »izvirno analizo« nas postavi v izhodišče razsežnosti privida, na kateri temelji pozicija psihoanalitika, in nam predlaga, da ta razsežnost ne bo zagotovo odpravljena vse dotlej, dokler v naši disciplini ne bo vzpostavljena znanstvena kritika.

Naslov navaja k opombi, da je lahko tista prava izvirna le druga, kolikor tvori ponovitev, ki naredi iz prve dejanje, saj prav ta druga vanjo vpelje naknadnost, značilno za logični čas, ki ga zaznamuje dejstvo, da je psihoanalizant prešel v psihoanalitika. (S tem mislim samega Freuda, ki s tem potrjuje, da ni naredil samoanalize.)

Poleg tega si bom dovolil Mannonija opozoriti tudi na to, da skandiranje logičnega časa vključuje tisto, čemur sem rekel trenutek za razumevanje, namreč natanko trenutek učinka, ki ga proizvede (tu naj se obrne na moj sofizem) nerazumevanje, in da s tem, ko se skratka izogne sami duši svojega članka, prispeva k temu, da ga razumemo na način, ki zgreši poanto.

16

Tu opozarjam, da se kdor koli [*le tout-venant*], ki ga neselektivno rekrutiramo na osnovi »razumevanja svojih bolnikov«, angažira na podlagi nesporazuma, ki kot tak ni zdrav.

Zdaj nastopi preblisk na točki, na kateri se nahajamo. S koncem hipomanične analize, ki jo naš Balint opiše kot poslednji krik, kot se reče, identifikacije psihoanalizanta z njegovim vodičem, se dotikamo posledice zavrnitve, ki smo jo razkrili zgoraj (dvojljive zavrnitve: *Verleugung?*) in ki dopušča le še zatekanje h geslu, ki ga zdaj sprejemajo obstoječa društva, namreč povezave z zdravim delom

jaza, ki reši prehod v analitika, saj pri njem ta zdravi del predpostavi že v izhodišču. Čemu torej njegov prehod skozi izkustvo?

To je pozicija obstoječih društev. Naš predlog zavrže v onstran psihoanalize.

Prehod psihoanalizanta v psihoanalitika ima vrata, katerih tečaj je ostanek, ki ju razdvaja, kajti ta razcep ni nič drugega kot razcep subjekta, katerega vzrok je ta ostanek.

V tem zasuku, v katerem subjekt opazi spodletelost jamstva, ki ga je prejemal od fantazme, ki za vsakogar konstituira njegovo okno v realno, je mogoče opaziti, da zajetje želje ni drugega kot zajetje neke razbiti [*désêtre*].

V tej razbiti se razkrije nebistvenost subjekta, za katerega se predpostavlja, da ve, od koder se bodoči psihoanalitik preda *άγαλμα* bistva želje in jo je pripravljen plačati s tem, da samega sebe in svoje ime zvede na poljubni označevalec.

Bit, ki ni poznala [*savait*] vzroka svoje fantazme, je zavrzel v samem trenutku, ko je končno postal ta predpostavljena vednost [*savoir*].

»O biti želje naj ve to, česar sam nisem vedel, naj ve, kaj se zgodi z njo, ko doseže bit vednosti, in naj izgine.« *Sicut palea*, kot pravi Tomaž o svojem delu na koncu svojega življenja – kot gnoj.

Bit želje se tako združi z bitjo vednosti in se prerodi v njuni povezavi v traku, ki ima en sam rob, v katerega se vpisuje en sam manko, namreč manko, ki ga podpira *άγαλμα*.

Te metamorfoze, v kateri partner izgine in je le še ničeva vednost o neki biti, ki se izmika, ne zaznamuje takoj spokojnost.

Tu se dotikamo plehkosti izraza likvidacija za to luknjo, v kateri edino razpade transfer. V nasprotju s tem, kar se zdi, vidim v tem le zanikanje analitikove želje.

Kajti kdo ne more razumeti – ko ugotovi, da igrata oba partnerja kot dve krili ekrana, ki se vrti v mojih zadnjih vrsticah –, da je bil transfer vedno le stožer samega tega izmenjavanja?

Psihoanalitik tako od tistega, ki je dobil ključ sveta v razpoki nedoletnosti, ne sme več pričakovati pogleda, temveč vidi samega sebe, kako postane glas.

In ta drugi, ki je kot otrok našel svojega zastopnika predstave v njegovem vdoru skozi razganjen dnevnik, ki je varoval pognojeno polje misli njegovega starša, psihoanalitiku povrne učinek tesnobe, v katerem se prekucne v svoj lasten izvržek.

Konec psihoanalize tako ohranja v sebi določeno naivnost, v zvezi s katero se postavlja vprašanje, ali bi jo bilo treba vzeti za jamstvo v prehodu k želji biti psihoanalitik.

Kje bi bilo torej mogoče pričakovati ustrezno pričanje o nekom, ki se prebije skozi ta prehod, če ne od nekoga drugega, ki, tako kot on, še vedno *je* ta prehod [*passé*], se pravi, da je v njem v tem trenutku prisotna razbit, v kateri njegov psihoanalitik ohranja bistvo tega, kar ga je prešlo kot žalovanje in zaradi katerega tako kot kdorkoli drug v funkciji didaktika ve, da jih bo minilo [*passera*].

Kdo bi lahko bolje kot psihoanalizant v prehodu potrdil depresivno pozicijo prehoda? Tu ne odkrivamo ničesar, s čimer bi se bilo mogoče ponašati, če nismo v tem.

Natanko to vam bom zdaj predlagal kot dolžnost, ki jo je treba v zvezi z zahtevo postati analitik Šole zaupati tistim, ki jih bomo imenovali prehodniki [*passseurs*].

Vsakega od njih bo izbral eden od analitikov Šole, ki lahko odgovarja za to, da so v tem prehodu ali da so se vrnil v vanj, da so skratka še vedno navezani na razplet njihovega osebnega izkustva.

Njim bo psihoanalizant, če hoče biti avtoriziran za analitika Šole, pripovedoval o svoji analizi, in pričanje, ki ga bodo znali sprejeti s samo živostjo svoje lastne preteklosti, bo pričanje, kakršnega nikoli ne zbere nobena odobritvena žirija. Odločitev takšne žirije bo torej s tem osvetljena, kolikor te priče seveda niso sodniki.

Odveč je izpostavljati, da ta predlog implicira kopičenje izkustva, njegovo zbiranje in njegovo elaboracijo, ureditev njegove raznolikosti in notacijo njegovih stopenj.

Dejstvo, da lahko iz zaključka nekega izkustva izidejo svoboščine, spada v naravo naknadnosti v pomenjanju.

Temu izkustvu se vsekakor ni mogoče izogniti. Njegovi rezultati morajo biti sporočeni najprej Šoli, za kritike, in korelativno postavljeni v doseg društev, ki kljub temu, da so nas izključila, še vedno ostajajo naša skrb.

18

Delujoča žirija se torej onstran svoje funkcije selektorja ne more izogniti doktrinarnemu delu.

Preden vam predlagam njeno obliko, bi rad nakazal, da se v skladu s topologijo projektivne ravnine notranji krog, ki ga zarisujemo kot zev psihoanalize v intenziji, sklone natanko na samem obzorju psihoanalize v ekstenziji.

To obzorje bi rad usrediščil s tremi perspektivnimi izginjajočimi točkami, ki so pomembne zato, ker vsaka od njih pripada enemu od registrov, katerih tihi dogovor v heterotopiji konstituira naše izkustvo.

V simbolnem imamo ojdipski mit.

Glede na jedro izkustva, na katerem smo pravkar vztrajali, opazimo nekaj, čemur bom tehnično rekel faktičnost te točke. Dejansko izvira iz mitogenije, za katero vemo, da je ena od njenih komponent njena redistribucija. Vendar pa Ojdip, ki je ektopičen (značilnost, ki jo je izpostavil Kroeber), postavlja problem.

Njegovo odprtje bi nam omogočilo obnovo in celo relativizacijo njegove radikalnosti v izkustvu.

Svojo laterno bi rad prižgal preprosto s tem, da če odstranite Ojdipa, potem bi dejal, da pade psihoanaliza v ekstenziji v celoti pod jurisdikcijo delirija predsednika Schreberja.

Preverite korespondenco točko za točko – zagotovo se ni zmanjšala, odkar jo je opazil Freud in ni zavrnil njenih obtožb. Toda pustimo ob strani to, kar je moj seminar o Schreberju ponudil tistim, ki so ga lahko poslušali.

Obstajajo tudi drugi vidiki te točke, ki se navezujejo na naše odnose do zunanosti oziroma natančneje na našo ekstrateritorialnost – bistven izraz v *Spisu*, ki ga jemljem za predgovor te propozicije.

Opazimo tudi mesto, ki ga zaseda ojdipska ideologija, da bi na neki način sociologijo že stoletje oprostila tega, da bi se, tako kot se je morala prej, opredelila glede vrednosti družine, namreč obstoječe, malomeščanske družine v civilizaciji – se pravi v družbi, ki jo žene znanost. Ali nam to, kar tu nevede prikrivamo, koristi ali ne?

Drugo točko konstituira obstoječi tip enotnosti, katerega faktičnost je tokrat očitna: psihoanalitično društvo, ki ga vodi izvrševalec v mednarodnem merilu.

Kot smo dejali, je bila to Freudova želja, in prisiljeni nasmeh, s katerim zavrne romantizem nekakšne tajne Kominterne, ki mu je najprej dal svoj podpis na prazen list (cf. Jones, ki je citiran v mojem *Spisu*), to le še bolj izpostavi.

Naravo teh društev in način njihovega pokoravanja pojasni Freudovo promoviranje Cerkve in Vojske kot modelov tega, kar razume kot strukturo skupine. (*Masse* iz njegove *Massenpsychologie* bi bilo treba danes dejansko prevesti z izrazom skupina.)

Učinek, ki ga povzroči tako privilegirana struktura, se pojasni tudi, če se ji v Cerkvi in Vojski doda funkcijo subjekta, za katerega se predpostavlja, da ve. Predmet preučevanja za kogar koli, ki bi se ga hotel lotiti: privedel bi daleč.

Če se držimo freudovskega modela, se jasno pokaže prednost, ki jo imajo imaginarne identifikacije, in tudi razlog, ki psihoanalizo v intenziji napelje na to, da nanje omeji svoje razmišljanje in celo svoj domet.

Eden mojih najboljših učencev je ta osnutek zelo dobro prenesel na samega Ojdipa, s tem ko je definiral funkcijo idealnega Očeta.

Ta težnja, kot se reče, je odgovorna za pregon tega, kar je v izkustvu mogoče definirati kot ojdipsko, na prej definirano točko na obzorju.

Tretja faktičnost, ki je realna, celo preveč realna oziroma dovolj realna, da jo realno promovira bolj sramežljivo kot jezik, je tisto, kar naredi izgovorljivo izraz koncentracijsko taborišče, na katerega se naši misleci, ki so tavalj od humanizma k terorju, očitno niso dovolj koncentrirali.

Na kratko recimo, da tisto, kar smo videli iziti iz tega, na našo grozo predstavlja reakcijo znanilcev na to, kar se bo razvilo kot posledica preureditve družbenih grupiranj z znanostjo, namreč univerzalizacije, ki jo uvaja vanje.

Naša prihodnost skupnih trgov bo stopila v ravnovesje z vse neprijaznejšo razsežnostjo procesa segregacije.

Ali je treba Freudu, glede na njegovo uvajanje od rojstva v sekularni model tega procesa, pripisati željo, da je hotel v svoji skupini zagotoviti privilegij univerzalne plovnosti, od katere imata koristi obe zgoraj imenovani instituciji? To ni neverjetno.

Kakorkoli že, to pribežališče psihoanalitikovi želji v ničemer ne olajša njene umestitve v to konjunkturo.

Spomnimo, da če je IPA Mitteleurope dokazala svojo vnaprejšnjo adaptacijo tej preizkušnji, saj v omenjenih poljih ni izgubila niti enega od svojih članov, pa je zaradi tega podviga po vojni doživela naval kandidatov – ki ga je spremljal tudi pregon (spomnimo na sto povprečnih psihoanalitikov) –, v duhu katerih ni manjkal motiv iskanja zatočišča proti rdeči plimi, tedanji fantazmi.

Upajmo, da zaradi »sožitja«, ki bi ga bilo mogoče pojasniti s transferjem, ne bomo pozabili na pojav, ki je tako rekoč ena od naših geografskih koordinat in katerega pomen čvekanje o rasizmu vse prej maskira.

20

Konec tega dokumenta precizira način, kako bi bilo mogoče uvesti to, kar si prizadeva z odprtjem nekega izkustva končno le vzpostaviti pristnost zahtevanih jamstev.

V celoti jih puščamo v rokah izvedenih.

A ne smemo pozabiti, da so prav ti največ pretrpeli zaradi preizkušenj, ki jim jih je naprtla debata z obstoječo organizacijo. Tisto, kar stil in smotri te organizacije dolgujejo *black-out*-u, ki zadeva funkcijo didaktične psihoanalize, postane očitno takoj, ko je dovoljen vpogled vanje: od tod izolacija, s katero se sama zavaruje.

Ugovori, na katere je naletela naša propozicija, v naši Šoli ne izvirajo iz tako organskega strahu.

Dejstvo, da so bili izraženi v zvezi z utemeljeno temo, že spodbudi samokritiko. Kontrola sposobnosti ni več neizrekljiva, saj zahteva bolj točne nazive.

Avtoriteto je mogoče prepoznati na podlagi takšne preizkušnje.

Naj bo publiki tehnikov jasno, da ne gre za spodbijanje avtoritete, temveč za njeno izločitev iz fikcije.

Freudovska šola ne sme zapasti v brezhumorni *tough-guy* odnos enega od psihoanalitikov, ki sem ga srečal na svojem zadnjem potovanju v ZDA: »Razlog, zakaj ne bom nikoli napadel vzpostavljenih oblik,« mi je dejal, »je v tem, da mi brez težav zagotavljajo rutino, ki mi nudi ugodje.«

Prevedla Ana Žerjav